

MARGONAUTÁK

Írások Margócsy István 60. születésnapjára

Szerkesztők

Csörsz Rumen István, Hegedüs Béla, Vaderna Gábor (I. rész)

Ambrus Judit, Bárány Tibor (II. rész)

Munkatárs: Teslár Ákos (II. rész)

rec.iti

Budapest • 2009

[<http://rec.iti.mta.hu/rec.iti>]

Csokonai Józsefné kiadatlan levele Szeless Józsefhez

Margócsy Istvánnak, köszönettel
egykori egyetemi
Csokonai-előadásaiért

Csokonai Vitéz Mihály édesanyjának, özvegy Csokonai Józsefné Diószegi Sárának a levelezéséből jórészt a hozzá címzett leveleket ismerjük, ráadásul 1805-ből és 1806-ból, azaz már a fia halála utáni időszakból. Ezért is lehet komoly újdonságérteke annak, ha felbukkan egy olyan misszilis, amely magától az özvegytől származik. Az alábbiakban közölt levél, amely magántulajdonban őrződött meg, s közgyűjteménybe soha nem került, ilyen ritka dokumentum.¹

A levél címzettje, Szeless József nem ismeretlen a Csokonai-szakirodalomban. A kecskeméti illetőségű Szeless 1791-ben *subscribált*, majd 1796-ban végzett a debreceni Kollégiumban, s 1802-ben jegyző lett szülővárosában.² Életrajzi adatait és pályafutását eddig nem összegezték,³ így csak igen szórványos említések állnak rendelkezésünkre. Úgy tűnik, 1819-ben és 1820-ban a városi borbíró kasszájának volt a felügyelője,⁴ s később, 1827–28-ban főbíró lett.⁵ Csokonaival való ismeretsége még a debreceni Kollégiumban töltött közös diákévekig nyúlhatott vissza,⁶ s ezt a kapcsolatot feltehetőleg Csokonai újította fel. Szelessnek a Csokonaihoz írott, 1802-es

¹ A levél Kiss Ferenc magángyűjteményében található. Ezúton is köszönöm a tulajdonosnak, hogy lehetővé tette számomra a kézirat tanulmányozását, s hozzájárult publikálásához.

² THURY Etele, *Iskolatörténeti adattár*, Pápa, A főiskolai könyvnyomda betűivel, 1908, II, 448.

³ Nincs róla szócikk például a következő helytörténeti munkában sem: PÉTERNÉ FEHÉR Mária, SZABÓ Tamás, SZÉKELYNÉ KÖRÖSI Ilona, *Kecskeméti életrajzi lexikon*, Kecskemét, Kecskeméti Lapok Kft., A Kecskemét Monográfia Szerkesztősége, 1992.

⁴ IVÁNYOSI-SZABÓ Tibor, *Társadalmi ellentétek Kecskeméten 1822 táján = Bács-Kiskun megye múltjából XIII.*, szerk. IVÁNYOSI-SZABÓ Tibor, Kecskemét, Bács-Kiskun megyei Önkormányzat Levéltára, 1994, 180.

⁵ Főbírói működése alatt Katona József is dolgozott mellette jegyzőként; vö. KATONA József, *Verseik, tanulmányok, egyéb írások: Kritikai kiadás*, s. a. r. OROSZ László, Bp., Balassi, 2001, 239.

⁶ Tanúként kihallgatták Csokonai első „kollégiumi perében” is: *Csokonai emlékek*, összeáll., jegyz. VARGHA Balázs, Bp., Akadémiai, 1960 (A magyar irodalomtörténetírás forrásai I.) [a továbbiakban: CsEml], 44; 63. L. még a kritikai kiadás jegyzeteit: CSOKONAI VITÉZ

levele arról tanúskodik, hogy részt vett *A' Tavas* című kötet⁷ terjesztésében.⁸ Az év végén Csokonaihoz címzett leveléből kiderül, hogy a neki átadott tíz példányt sikerült eladnia.⁹ Ilyen természetű feladatokat később is vállalt: Csokonai hozzá intézett, 1804-es levele a *Dorottya* terjesztését bízta rá nemcsak Kecskeméten, hanem még Kiskunhalason is.¹⁰ Csokonai halála után Szeless egy, az anyához írott levelében számolt el a rábízott tizenöt példánnyal.¹¹ Szeles Sándornak, Szeless József nagybátyjának egy 1805. január 2-i leveléből pedig arról értesülünk, hogy József neki szintén átadott terjesztésre tíz példányt a *Dorottya*ból, s „hevenyében” hetet el is tudott adni.¹² Ekkor egyébként Szeless Sándor fia, Zsigmond Csokonainé kosztos diákja volt,¹³ ilyenformán a kapcsolat újabb dimenzióval bővült.

A most előkerült levél ennek a kapcsolatnak a következő láncszemét teszi megragadhatóvá. Az özvegy ugyanis ezek után levélben fordult Szelesshez, s a *Lilla*-kötet¹⁴ és az *Ódák*¹⁵ terjesztésében kérte a segítségét. Hogy jelen levél volt-e a közvetlen válasz Szeless levelére, azt nem lehet teljes biztonsággal eldönteni. Szeless mindenestre a Csokonainéhoz címzett levelében már utalt a *Lillára*, hangsúlyozván, hogy a kötetet még nem látta: „Reméllem hogy az *Lilla* Munkája kelendőbb lesz – mely eddig előttem is csak *Hirében* esmeretes; ha tehát fog tettezni az Nagy Asszonynak 10 Exemplarokat küldeni; valamint ennek el adásában; úgy másban is a mi töllem ki telhető egész örömmel és készséggel fogok szolgálni, fenn akarván ez által is néhai jó Barátomnak kedves emlékezetét az én részemről tartani.”¹⁶ Kétségtelen, hogy az itteni ajánlkozásnak tökéletesen megfelel a Csokonainé fogalmazta válasz, hiszen az özvegy valóban tíz példányt küld Szelessnek a *Lillából*. Ám némi gyanút ébreszt a levél visszautalása, amelyből úgy tűnik, hogy Szelessnek – az özvegy szerint – már tudomással kellene bírnia a kötetek áráról. Arról nem is beszélve, hogy a levélben

Mihály, *Levelezés*, s. a. r. DEBRECZENI Attila, Bp., Akadémiai, 1999 (Csokonai Vitéz Mihály Összes Művei) [a továbbiakban: CsLev], 692.

⁷ [Ewald Christain von] KLEIST, *A' Tavas*, ford. CSOKONAY VITÉZ Mihály, Komáromban, Özvegy Weinmüllerné betűivel, 1802.

⁸ Szeless József – Csokonainak, Kecskemét, 1802. ápr. 26. = *CsLev*, 181.

⁹ Szeless József – Csokonainak, Kecskemét, 1802. dec. 31. = *CsLev*, 225–226.

¹⁰ Csokonai – Szeless Józsefnek, Debrecen, 1804. szept. 14. = *CsLev*, 315–316.

¹¹ Szeless József – özvegy Csokonai Józsefnének, 1805. ápr. 16. = *CsLev*, 886–887; először megjelent: Csokonai emlékek 212.

¹² Szeles Sándor – Csokonainak, Kecskemét, 1805. jan. 2. = *CsLev*, 341–342.

¹³ Erről l. Gaál László visszaemlékezését: *CsEml*, 409.

¹⁴ CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Lilla. Érzékeny dalok III. könyvben*, Nagy-Váradon, Máramarossi Gottlieb Antal' betűivel, 1805.

¹⁵ CSOKONAY VITÉZ Mihály, *Ódák. Két könyvben*, Nagy-Váradon, Máramarossi Gottlieb Antal' betűivel, 1805.

¹⁶ Szeless József – özvegy Csokonai Józsefnének, Kecskemét, 1805. ápr. 16. = *CsLev*, 887.

Csokonainé úgy fogalmaz: „*újra* [kiemelés tőlem – Sz. M.] küldök 10. Lilla és 11 most kijött Ódák exemplarjait”.

A kérdésnek azért lehet jelentősége, mert ennek fényében máshogy ítéltető meg a terjesztés sikere. A levél dokumentumértékét jelentősen növeli, hogy feltehetőleg maga a címzett az elszámoláshoz afféle emlékeztetőnek is felhasználta a papír üresen maradt részét, s így fontos információkhoz juthatunk a kötetek kelendősége kapcsán. Ezeket érdemes sorra venni.

A levélből megtudjuk, hogy a két elküldött kötetnek nem azonos árat szánt Csokonainé. A *Lilla*-kötet éppen kétszer annyiba került, mint az *Ódák*: az előbbiért 1 rhénesforint 30 krajcárt (azaz összesen 90 krajcárt), míg az *Ódák*ért 45 krajcárt kért. Az eltérést sem a kötet terjedelme, sem a nyomdai, tipográfia munka minősége nem magyarázza; sokkal inkább arról lehet szó, hogy Csokonainé jobban bízott a szerelmi versciklus kelendőségében, s ezért onnan remélt nagyobb bevételt. A *Lilla* ára ugyanis magasabb volt, mint a *Dorottyáé*. Ágoston István leveléből tudjuk, hogy ő a *Dorottyából* hat példányt adott el, s ebből hat forint jött be, azaz egy kötet egy rhénesforintba került – ám sokatmondó, hogy Ágoston szerint azért nem tudott többet eladni, mert ezt a vevők drágának tartották: „A Dorottyákból nagy nehezen el adtam hatot, de négyét semmiképpen elnem adhattam, mivel drágálják.”¹⁷ Ha ezen figyelmeztetés ellenére Csokonainé mégis magasabbra szabta a *Lilla*-kötet árát, miközben az *Ódák*ért kevesebbet remélt, akkor ez a kötet kelendőségére utalhat. Egyelőre túl kevés adatunk van arra, hogy megítéljük: valóban reális alapokon nyugodott-e ez a reménység, mivel a *Lilla*-kötet eladási példányszámát éppúgy nem ismerjük, mint az eladásból befolyt bevételt. Mindazonáltal nem tűnik teljesen indokolatlannak reménykedni újabb adatok felbukkanásában, hiszen ennek a most előkerült levélnek a léte talán egyéb dokumentumok fennmaradását is ígérheti.

A levél körüli feljegyzések egyértelművé teszik: krúdában küldött és terjesztett, azaz bekötetlen példányok jutottak el Szeless Józsefhez. Nem véletlen tehát, hogy Szeless azt rögzíti, hogy a köteteket odaadta egy bizonyos Tószegi úrnak, hiszen ez a személy minden bizonnyal Tószegi János helybeli könyvkötővel azonos. Tószegi egy 1822-es vallomásában 54 évesnek vallotta magát (ezek szerint 1768 táján született), s innen azt is megtudjuk, hogy hat évvel korábban szűnt meg a város könyvkötője lenni, de korábban 26 évig töltötte be ezt a tisztséget¹⁸ – azaz 1790 körül kaphatta meg ezt a megbízást, s ilyenformán Szeless megjegyzésének időpontjában még városi könyvkötő volt. Könyvkötőként nyilván könyvterjesztői feladatokat is ellátott, ahogyan ez egyébként szokásos volt. Hiszen Szeless nemcsak azt rögzíti, hogy a köteteket átadta neki, hanem a következő megjegyzésében mint a könyvek – neki elszámoló

¹⁷ Ágoston István – özvegy Csokonai Józsefnének, Halas, 1805. jún. 5. = *CsLev*, 887.

¹⁸ Vö. IVÁNYOSI-SZABÓ, *i. m.*, 184.

– terjesztőjét említi. Eszerint pedig feltehetőleg nem csupán a bekötetlen példányok bekötéséről volt itt szó, hanem egy terjesztői megbízás továbbadásáról is. Amikor Szeless 1805. november 11-én átadott Tószeginek tíz *Lillát* és kilenc *Ódák*at, akkor a hozzá érkezett teljes mennyiséget odaadta a *Lillából*, amelyet – korábbi levelének tanúsága szerint – még csak hírből ismert, a másiból azonban két darabbal kevesebbet. Ez utóbbinak a magyarátat csak sejtethjük. Persze meg is tarthatta magának a két kötetet. Erre felhatalmazást kaphatott Csokonainé leveléből, hiszen az özvegy azt írta a példányok mennyisége után: „ezekből az Úrnak kívánván egyel kedveskedni.” Ebben az esetben viszont feltűnő, hogy éppen abból a kötetből nem tartott volna meg magának egyet sem, amelyet az előző levelében szinte sürgetni látszott. Ezért is elképzelhető, hogy a Lilla-kötetből már kapott korábban terjesztésre bizonyos mennyiséget. Bár az kétségtől kissé talányos marad, hogy az innen hiányzó két *Ódák*nak az árát az elszámolásban is hiába keressük.

Szeless levelezésének korábbi, fennmaradt darabjaiból tudjuk azt, hogy ő a terjesztés során másokhoz is közvetített eladandó köteteket. A *Dorottya*¹⁹ hozzá eljuttatott tíz példányát Ágoston István kiskunhalasi professzornak továbbította – Ágoston akkor külön, Csokonai Józsefnéhez intézett levélben számolt el a példányokkal és a pénzzel.²⁰ A *Tavaszi* esetében Kún István földmérőnek továbbította a példányokat.²¹ Nagybátyja, Szeles Sándor ugyanilyen közvetett módon terjesztette a *Dorottya*t.²² Szelessnek az ezen levélen szereplő rájegyzéséből az derül ki, hogy itt Tószegit használhatta közvetítőnek. Ő a következő év tavaszáig, azaz 1806. május 7-ig el tudott adni három példányt a *Lillából* és hármat az *Ódák*ból. Sajnos, nem tudjuk, melyik településen és milyen körben folyt a terjesztés, de alighanem a mind Szelessnek, mind Tószeginek otthonául szolgáló Kecskemétet kell a terjesztés helyszínének feltételeznünk. Ez ugyan nem mutat átütő sikert, de a példányokat legalább a megadott áron sikerült értékesíteni, s az előző feltevés alapján már akár Szelessnek is sikerülhetett a *Lillából* bizonyos mennyiséget eladnia. Erre mutathat a levélpapírra följegyzett számvetés. Miközben ugyanis az eladott példányokért 6 forint 45 krajcár járt volna, Szeless 8 forint 15 krajcárt küldött el Debrecenbe (a megmaradt hét *Lilla*-kötet és hat *Ódák* mellett) 1806. május 29-én – azt persze már nem tudjuk, pontosan hogyan keletkezett az ekkor kiegyenlített tartozás.

¹⁹ Cs. VITÉZ Mihály, *Dorottya, vagyis a' dámák' diadala a' fárságon. Furtsa vitézi-versezet IV. könyvben*, Nagy-Váradon, Vátzon, Máramarosi Gottláb Antal' betűivel, 1804.

²⁰ Ágoston István – özvegy Csokonai Józsefnének, Halas, 1805. jún. 5. = *CsLev*, 887; először megjelent: *CsEml*, 215.

²¹ Vö. Szeless József – Csokonainak, Kecskemét, 1802. dec. 31. = *CsLev*, 225–226.

²² Szeles Sándor – Csokonainak, Kecskemét, 1805. jan. 2. = *CsLev*, 341–342.

A levél segíthet behatárolni egy további Csokonai-kötet megjelenését. Az özvegy ugyanis azt írja az 1805. október 8-án kelt levelében, hogy az *Alkalmatosságra írt versek*²³ már átment a cenzúrán, s megjelenése Karácsonyra várható.

Külön figyelmet érdemel azonban a levélnek az a része, amelyben Csokonainé Szelesst arra kéri, írja meg emlékeit Csokonai Vitéz Mihályról. Ez nem egyedülálló kérés. Az anya ugyanis levélben fordult Csokonai számos ismerőséhez, hogy írják meg emlékezéseiket a költőről. Erről mind ez ideig csupán a neki szóló, fennmaradt válaszlevelekből tudtunk – jelen levél az első, amely immár konkrétan megfoghatóvá teszi a felkérés tényét és nyelvi formuláit. A válaszokból tudjuk, hogy egy ilyen megszólítás után írta le az emlékeit Puky István,²⁴ Lengyel József,²⁵ Ormós András,²⁶ Kocsi Sebestyén István,²⁷ Kovács József,²⁸ Fodor Gerson,²⁹ Édes Gergely,³⁰ de nyilván ilyen felkérést kapott Péli Nagy Gábor is, aki azonban elhárította a lehetőséget.³¹ Mindezt most már kiegészíthetjük azzal, hogy Szeless Józsefet is megszólította az özvegy, noha nincs nyoma semmiféle, Szelestől származó emlékezésnek. Tudjuk, hogy az anya nem válogatás nélkül fordult a Csokonait ismerőkhöz: azokat kereste meg levéllel, akiktől valódi, használható információkat remélt. Az özvegynek nyilván segítségére lévő Gaál László jegyezte föl ugyanis Tóth Ferenc kapcsán, aki Csokonai „kollégiumi pöre”³² egyik fontos, negatív szereplője volt: „Toth Ferentz – Cs.-hoz hűtlen. Ezért mikor az élet leírás végett – sokakat írással meg kerestünk: ennek nem írtunk mert tudtuk hogy cselszövő és soha semmi egybe köttetésben – Cs.-val nem is volt, se

²³ CSOKONAI VITÉZ Mihály, *Alkalmatosságra írt versek*, Nagy Váradon, Máramarosi Gottlieb Antalnál, 1805.

²⁴ Puky István – Csokonai Józsefnének, Gesztely, 1805. aug. 22. = *CsEml*, 219–220. Puky levele azért érdekes, mert utal arra, hogy ő korábban már Kazinczyt biztatta Csokonai biográfiájának az elkészítésére (Puky István – Kazinczy Ferencnek, Gesztely, 1805. márc. 23. = *KazLev*, III, 298–299.), a saját emlékeit viszont („az Asszony kívánságát abba a részbe akarom ki potolni”) mégis Csokonainé kérésére készíti el, s neki küldi el.

²⁵ Lengyel József – Csokonai Józsefnének, Nagyszalonta, 1805. okt. 1. = *CsEml*, 220–222.

²⁶ Ormós András – Csokonai Józsefnének, [Hajdúszoboszló, 1805. szept. 3.] = *CsEml*, 222–223.

²⁷ Kocsi Sebestyén István – Csokonai Józsefnének, Hajdúböszörmény, 1805. szept. 30. = *CsEml*, 225–227.

²⁸ Kovács József – Csokonai Józsefnének, 1805. okt. 28. = *CsEml*, 228–229.

²⁹ Fodor Gerson – Csokonai Józsefnének, Nagykőrös, 1805. okt. 29. = *CsEml*, 230–231.

³⁰ Édes Gergely – Csokonai Józsefnének, Csór, 1805. nov. 15. = *CsEml*, 231–235.

³¹ Péli Nagy Gábor – Csokonai Józsefnének, Hajdúhadház, 1805. szept. 19. = *CsEml*, 223–224.

³² Erről l. saját korábbi elemzésünket: SZILÁGYI Márton, *Csokonai „kollégiumi pöre”*, Alföld, 2005/I, 31–48.

Cs. Róla nem beszélt.”³³ Ez a megjegyzés a többes szám első személyű igei állítmány miatt is elgondolkodtató: az indoklás, amely Tóth Ferencet nem minősíti érdemes adatközlőnek, olyan információkat sejtet, amelynek sem Gaál, sem Csokonainé nem lehetett kizárólagosan a birtokában, hiszen Csokonai kicsapatása idején Gaál még nem lehetett szemtanú, azt viszont, hogy utólag Csokonai Tóthról nem beszélt, már inkább Gaál tudhatta, vagy legalább ő is. Ez pedig azt sejteti, hogy az emlékezések begyűjtésének megtervezésében, s majd a terv végrehajtásában is közösen vett részt Csokonai Józsefné és Gaál László. A feltételezést a levél teljesen megerősíti: „Ezenn kívül némely hozzám közel lakó jó baráti a’ Fiamnak arra kérnek (a’ mit magam is óhajtanék) h[ogy] a’ Fiamnak élete, valamely ahoz értő ember által környűl állásosann íródnék le, és világ eleibe adódnék” Hogy pontosan kiket kell értenünk Csokonai közel lakó barátaival, az persze innen nem derül ki, de aligha tévedünk, ha Gaál Lászlót ott sejtjük közöttük. Gaál szerepét igen sokra becsülhetjük a Csokonai-hagyomány fönntartásában – ám alighanem aránytévésztés lenne mindezt az anya teljesítménye ellenében hangsúlyozni. A beérkező emlékezéseket ugyanis kezdetben az anya őrizte meg. Csokonainé halála után pedig Gaál volt az, aki egyben tartotta az összegyűjtött anyagot, s feltehetőleg ő juttatta el azokhoz a személyekhez (előbb Mártonhoz, majd Toldyhoz), akik Csokonai műveinek kiadásán dolgoztak.³⁴ Az ebből az anyagból származó részletek már Márton József kiadásának előbeszédében felbukkantak, majd Gaál László közvetítésével eljutottak Toldy Ferenchez is, aki aztán az első, valóban irodalomtörténeti igényű Csokonai-biográfiát elkészítette – nem véletlen, hogy Toldy az 1846-os kiadást Gaálnak ajánlotta.³⁵ Komlóssy Arthur Toldy fáradozását kiemelő, méltató szavai 1894-ből³⁶ nem teljesen jogtalanok ugyan, de a Csokonai-relikviák összegyűjtésében mégiscsak Gaál Lászlóé volt az úttörő szerep, s Gaál szerepének a

³³ Gaál László emlékezései = *CsEml*, 415.

³⁴ Domby Márton könyvének előszava is utal Gaál közreműködésére, tehát Gaál a 19. század első felének összes jelentős, Csokonaihoz kapcsolódó vállalkozásában részt vállalt: vö. DOMBY Márton, *Csokonay V. Mihály élete 's Némely még eddig ki nem adott munkái*, Pesten, Trattner János Tamás’ betűivel, 1817, VII.

³⁵ Vö. Vargha Balázs értékelésével: DOMBY Márton, *Csokonai élete és kortársak emlékezései Csokonairól*, s. a. r. VARGHA Balázs, Bp., Magvető, 1955, 127–128.

³⁶ „De nem restellte az utánjárást [tudniillik Toldy], a levelezést, nem sajnálta a költséget sem, ha egy eredeti kézirat, verstörödék, vagy csak levélmásolatról is volt szó. Össze is gyűjtötte, rakásra halmazta azokat úgy, hogy alig maradt Csokonai kézirat az országban s jelenleg a tudományos akadémia, vagy a muzeum levéltárának valamely rejtett fiókjában lepi azokat a feledés finom pora. Talán épen e mohó gyűjtés eredményezte azt, hogy legkevesebb került felszínre Debreczen és környékéről – a mi a Csokonai emlékek nevezetére érdemes volna – s ma a Csokonai körnek 3 éves fennállása után – még mindig bizonyos féltékenységgel őrizi mindenki a Csokonai relikviákat.” KOMLÓSSY Arthur, *Csokonai Vitéz Mihály egy eredeti*

kiemelése sem feledtetheti azt, hogy az alapvető törekvés mégiscsak Csokonai József-nének tulajdonítható, s ilyenformán az ő erőfeszítésének köszönhető, hogy Csokonai hagyatékának jelentős része együtt maradt, s a költő halála után rendkívül korán megindult emlékének módszeres fenntartása is. Az a tudatosság, módszeresség és természetesség, amellyel a fennmaradt levelezésanyag tanúsága szerint az anya hozzáfogott ehhez, a korszakban mégiscsak meglehetősen szokatlan munkához – akár feltételezzük ebben Gaál László szerepét, akár nem –, aligha engedi meg a fia iránti korábbi közömbösség feltételezését. Mert azt persze nem tudjuk, hogy már Csokonai életében így gondolkozott-e Csokonai Józsefné, vagy csupán a fia halála utáni kultuszjelenségek győzték meg a költői életmű értékéről, ám emögött a ténykedés mögött legalábbis annak a feltételezésnek kellett meghúzódnia, hogy fia költői tevékenysége értékes és megőrzésre érdemes. Sőt, talán tovább is mehetünk, hiszen a megszólítottak körét elnézve úgy tűnik, Csokonainénak sok mindenben tájékozottnak kellett lennie: ismernie kellett fia életművének kiterjedését, tudnia kellett a korábbi kötetek terjesztésének módszereiről, mi több, fia baráti köréről is. Ráadásul mindaz, ami a most előkerült levélből a terjesztés módjáról megsejthető – a már eddig is ismeretes levelek utalásait kiegészítve – azt mutatja: Csokonainé feltehetőleg a kiadás módjába vagy a kiadás finanszírozásába is be lehetett avatva. Hiszen azért terjeszthette maga a költő korai halála után a kinyomtatott köteteket, mert a megjelenés finanszírozásában nyilván ő is részt vett.

Függelék

Debreczen. d. 8a Octobr. 1805.

Nemzetes Notarius Uram!

Bízánn ígérétébe 's mindenkor tapasztalt szívességebe, újra küldök 10. Lilla és 11 most kijött Ódák exemplarjait, ezekből az Úrnak kívánván egyel kedveskedni. Az árok, amazok[na]k, a'mint már tudja a' Nemzetes Úr, 1 Rft 30³⁷ xr; ezeké pedig 45 xr leszsz.

Az Alkalmatosságra készült versei is a' Fiamnak, már általmentek a' Cénsturánn: Karátsonyra, gondolom, ki fog jönni; ha méltóztatik parantsolni, szívesenn szolgálók vélek.

Ezenn kívül némely hozzám közel lakó jó baráti a' Fiamnak arra kérnek (a' mit magam is óhajtanék) h[ogy] a' Fiamnak élete, valamely ahoz értő ember által környül állásosann íródnék le, és világ eleibe adódnék. E' végre, bátorkodom a' Nemzetes Urat

levele = A „Csokonai Kör” évkönyve 1890–1893. évekről, szerk. dr. TUDÓS János, Debrecen, Csokonai Nyomda, 1894, 29.

³⁷ [Javítva ebből:] 40

meginstálni, hogy a' miolta az én fiamat esmérte; attól az időtől fogva emberekhez való magaviselését, Tudományok eránt való hajlandóságát, és barátihoz viseltetett indulatját, minél előbb, ha terhesebb foglalatosságai megengedik, egy Levélbe megküldeni méltóztassa. – Magamat mindenkor tapasztalt szívességébe ajánlvánn, vagyok
A' Nemzetes Úr[na]k

alázatos szolgálója
Diószegi Sára
Özv. Csokonai Józsefné

[Címzés:]
Nobili ac generoso Domino Josepho Szeles, Oppidi Ketskemétiensis Notario Ordinario, Domino nobis singulariter colendissimo
Ibidem

[A címzés mellett, a 2. folio versoján, más kéz írásával:]
A[nn]o 1805 d. 11 nov. Tószegi urnak által adtam in Cruda 10 Exemplar Lillat a R[Ft] 1 xr 30. és 9. Odakat a xr 45.

1806. 7a Maii Tószegi Úr vissza hozott 7. Lillat és 6. Odát: e szerint 3 Lilláért esik:
4 ft. 30
az 3 Odáért pedig 2ft 15

viszen 6 ft 45 xr
meg adott 4 ft 30 xr
rest[antia] solv[ere] 2ft 15

d. 29a Mai 1806. küldöttem Debreczenbe 8 ft 15 xr és 7 Lillát 6 Odát